

Stála expozícia – pomalý žáner v časoch rýchlych zmien

Call for Paper

Katedra dejín výtvarného umenia, FiF UK, Bratislava

Už to bude viac ako rok, čo v hlavných zbierkotvorných inštitúciách na Slovensku politické zásahy výrazne ovplyvnili ich odbornú činnosť. V tomto kontexte sa stali sledovanou témou práve stále expozície, ktoré postihli viaceré neodborné zásahy, viaceré projekty stálych expozícií sa v lepšom prípade prerušili, v tom horšom demontovali alebo zrušili. Napriek tejto nešťastnej situácii je potrebné diskutovať o tejto problematike.

Otázka tvorby stálych expozícií a ich uplatnenia v programe fondových inštitúcií je živou už niekoľko desaťročí. Po nepružne napĺňaných predsavzatiach zbaviť sa socialistických múzejných prezentácií nás zahltili prvé technologické trendy. Tie bohužiaľ predchádzali tomu, čo malo byť systematickým a plánovaným reštartom inštitúcií, z ktorých mnohé dodnes nedokázali nájsť svoje miesto vo svete s neustále sa meniacimi a rozširujúcimi sa kritériami inklúzie, otvorenosti, udržateľnosti či ekologickosti.

Vo všeobecnosti prevláda zhoda na tom, že je dôležité komunikovať základné obsahové rysy tej ktorej inštitúcie, či zbierky aj inak ako formou krátkodobých výstav. Rozmanitosť prístupov v tom, ako tak urobiť je legítimná, napriek tomu je potrebné pokúsiť sa o odbornú konfrontáciu cieľov a prostriedkov na ich dosiahnutie. Všetky tzv. dlhodobé expozičné počiny sú prijímané s veľkým očakávaním nielen samotného výsledku, ale aj odbornej diskusie. Napokon, ústrednou postavou týchto snažení má byť návštevník/návštevníčka, ktorý/á má tvoriť plnohodnotnú súčasť spoločnosti.

Zvyšujúci sa politický tlak neobchádza ani oblasť múzeí a galérií. Odborníkov a odborníčky nahrádzajú lojálni ľudia, ktorí často prinášajú laický aspekt do špecifických činností a odmietajú prijať, rozvíjať a zachovať expozície pripravené či vybudované na základe dlhoročného výskumu a poznania miesta ich realizácie. Potreba vedeckej obhajoby opodstatnenosti, či priam potrebnosti existencie tohto výstavného žánru je aktuálna o to viac, že bez relevantnej diskusie boli napríklad odstránené niektoré stále expozície SNG, tvorba expozícií v Múzeu Betliar bola zastavená, no podmienky na iné (lepšie?) riešenia vytvorené neboli.

Zámerom kolokvia je poskytnúť platformu pre odbornú diskusiu pre skúmanie problematiky stálych expozícií v galériách a múzeách, ich koncipovania, formám postupov a metód, až po samotnú realizáciu. Cieľom je kriticky zhodnotiť príklady už realizovaných alebo plánovaných stálych expozícií v galériách a múzeách nielen na Slovensku.

Okruhy tém:

- Expozícia súčasného umenia, modely, inšpirácie;
- Monografická expozícia – umelec vo svojom tvorivom priestore, téma historických budov;
- Chronológia versus téma;
- Historická podoba stálej expozície - poučenia z minulosti;
- Téma nestálych, krátkodobých expozícií;
- Politika versus odbornosť;
- Inštitucionálna prevádzka a sprostredkovanie.

Autori koncepcie: doc. Katarína Beňová, Mgr. Július Barczy

Uzávierka príspevkov: 8. 2. 2026

Anotáciu príspevku (max 1800 znakov vrátane medzier) poslať na email adresu:

katarina.benova@uniba.sk

Rozhodnutie o (ne)prijatí príspevku na konferenciu: 27. 2. 2026

Konferencia sa bude konať v priebehu mája 2026, termín bude upresnený. Vybrané štúdie budú publikované v roku 2027 vo forme zborníka, prípadne tematického čísla vedeckého periodika.